

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3419/2023. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.521/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.521/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és – a Szegedi Járásbíróság 29.Pk.50.887/2022/8. számú végzésére kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény 28. cikke, VI. cikke (1) bekezdése, XVI. cikke, XXIV. cikke és XXVIII. cikke sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott iratok szerint a következő. Az indítványozó különélő édesapa számára közös gyermekük tekintetében az együtt élő szülő – a gyermek édesanyja – úgy biztosította a 2022. július 31. és augusztus 14. közötti időszakos (nyári) kapcsolattartást, hogy a gyermek nem rendelkezett tizennégy napra elegendő váltóruhával, az édesanya ugyanis csupán hat napra elegendő váltóruhát biztosított. Az indítványozó ezért a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelését kérte, hivatkozva az egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnp.) 22/B. § (4) bekezdés *d*) pontjára. Állította, hogy az édesanya neki felróható módon megghiúsította a zavartalan kapcsolattartást.
- [3] A Szegedi Járásbíróság 29.Pk.50.887/2022/8. számú végzésében megállapította, hogy az indítványozó kérelme alaptalan. Tényként rögzítette, hogy az indítványozó a gyermeket átvette, a kapcsolattartás teljes terjedelemben megvalósult, amelynek során a gyermek több napra elegendő váltóruházattal rendelkezett. A Szegedi Járásbíróság az édesanya felróhatóságával összefüggésben azt vizsgálta, hogy „a felek által nem vitatottan a kapcsolattartás minden egyes napjára külön-külön, 1-1 darab alsó- és felsőruházat hiánya a kapcsolattartás megszegését valósítja-e meg a kérelmezettnek felróható okból” (lásd: Szegedi Járásbíróság 29.Pk.50.887/2022/8. számú végzésének [52] bekezdését). Ennek során a bíróság megállapította, hogy „[m]ivel sem a kapcsolattartásra vonatkozó határozat, sem pedig jogszabály nem írja elő a konkrét ruházati mennyiséget, csupán azt, hogy a szükséges ruházattal kell átadni a gyermeket, ellenben és a felek között sem jött létre konszenzus e körben, a bíróság az eset összes körülményét mérlegelve arra a következtetésre jutott, hogy a felek által sem vitatottan több napra (legalább minden másnapra) elegendő váltóruházat átadásával a kérelmezett nem szegte meg a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat” (lásd: Szegedi Járásbíróság 29.Pk.50.887/2022/8. számú végzésének [54] bekezdését).
- [4] Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.521/2022/2. számú végzésével az elsőfokú döntést helybenhagyta. A Szegedi Törvényszék végzésének indokolásában megállapította, hogy az elsőfokon eljáró Szegedi Járásbíróság eljárási szabályt nem sértett. A Szegedi Törvényszék döntésének indokolását alapvetően az Alkotmánybíróság 3351/2022. (VII. 25) AB határozatának figyelembe vételével hozta meg (vö. a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.521/2022/2. számú végzésének [16] bekezdésével). A Bpnp. 22/B. § (4) bekezdés *b*) pontja szerinti felróhatóságot vizsgálva pedig a törvényszék megállapította, hogy az „időszakos, zavartalan kapcsolattartás nem hiúsult meg, a kérelmezetti – kapcsolattartásra vonatkozó – kötelezettségzegés nem állapítható meg” (lásd: a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.521/2022/2. számú végzésének [30] bekezdését). A törvényszéki indokolás szerint: „a kérelmezett 7 öltözet ruhát biztosított az időszakos kapcsolattartás idejére, amellyel eleget tett azon kötelezettségének, a szükséges mennyiségű ruhát átadta a kérelmezőnek” (lásd: a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.521/2022/2. számú végzésének [26] bekezdését). Végül megállapította a törvényszék, hogy a végrehajtani kért határozat nem tartalmaz részletes felsorolást a kért vagyontárgyakra nézve, ezen túl a „kérelmező nem tanúsított együttműködő, az adott helyzetben tőle elvárható magatartást, amikor nem várta meg a kérelmezett által azonnal felajánlott további váltóruha pótlást és indokolatlanul rövid időn belül távozott” (lásd: a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.521/2022/2. számú végzésének [29] bekezdését).

- [5] 2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz azért, mert álláspontja szerint a támadott bírósági döntés kiüresíti „a kapcsolattartásra történő gondozó szülői felkészítés jogszabályi kötelezettségét”, amely a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:178. § (1) bekezdéséből levezethető. Az ügyében eljáró bíróságok túllépve hatáskörükön olyan döntést hoztak, amely a kapcsolattartás tartalmát szűkíti. Az indítványozó álláspontja szerint „a gyermek indokolt szükségleteinek a biztosítása a kapcsolattartás alatt is a gondozó szülő feladata, ehhez a külön élő szülő a gyermektartásdíj kifizetésével már hozzájárult”. Azzal, hogy a Szegedi Törvényszék indítvánnyal támadott döntésében az indítványozót további ruházat vásárlására, vagy azok mosására kötelezte, *contra legem* döntést hozott, vagyis a Ptk. 4:205. § (2) bekezdése, valamint 4:218. § (2) bekezdés a) pontjával ellentétes álláspontra helyezkedett. Amennyiben – szól az indítvány – „a gondozó szülő a kapcsolattartás időpontjában nem adja át a kapcsolattartáshoz szükséges dolgokat, ezáltal nem készíti fel a gyermeket a kapcsolattartásra, az így létrejövő kapcsolattartás – *in definitionem* zavartalanul megvalósult nem lehet”. Az ezzel ellentétes bírói döntések az indítványozó szerint a kapcsolattartáshoz való jogát korlátozták. Az indítvány szerint a bíróság indokolás nélkül tért el az ügyben irányadó jogszabályi rendelkezések alkalmazásától, nem ismerte fel az ügy alapjogi relevanciáját és önkényes döntést hozott.
- [6] Mindezek miatt sérült az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikke, valamint a 28. cikke, XXIV. cikke és a XXVIII. cikke is.
- [7] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [8] 3.1. Az indítványozó a támadott másodfokú végzést 2023. január 7-én vette kézhez, alkotmányjogi panaszát pedig 2023. február 22-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül – nyújtotta be. A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtására irányuló kérelem tárgyában hozott döntés alkotmányjogi panasszal támadható {3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [9]}. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, az eljárásban kérelmezőként vett részt, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [9] Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére hivatkozott, mindazonáltal részben nem a saját, hanem az érintett gyermek jogainak a sérelmét állította. Figyelemmel arra, hogy a gyermek tekintetében nem az indítványozó gyakorolja a szülői felügyeleti jogot, az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésére alapított kérelem nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt feltételnek, ezért ebben a tekintetben érdemi elbírálásra nincs lehetőség {vesd össze: 3508/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [10] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikke vonatkozásában továbbá nem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel e rendelkezés az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {lásd például: 3276/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [11] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó úgy véli, hogy a bíróság alapjogsértő módon jutott arra a következtetésre, hogy a gyermek meghatározott számú váltóruhája átadásának a hiánya nem sértette a kapcsolattartás zavartalanságát); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (Szegedi Törvényszék 5. Pkf.20.521/2022/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikke, XXIV. cikke és XXVIII. cikke]; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú döntésre kiterjedő hatálylyal – semmisítse meg azt.
- [12] Megállapította azonban az Alkotmánybíróság, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke tekintetében az indítvány nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt követelményét: ebben a vonatkozásban az indítvány – az alaptörvényi rendelkezés megjelölésén kívül – egyáltalán nem tartalmaz indokolást. Fontos leszögezni ezzel kapcsolatban azt is, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, jelen ügyben azonban csak bírósági eljárás volt folyamatban. Megjegyzendő továbbá, hogy az indítványozó a XXVIII. cikkel kapcsolatban a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állította, amely a XXVIII. cikk (1) bekezdésében található. Az Alaptörvény XVI. cikke tekintetében pedig az indítványozó a szülő neveléshez való jogának a sérelmére hivatkozott, amelyet a XVI. cikk (2) bekezdése garantál. A kérelmet ezzel a megszorítással – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, ezzel

összefüggésben a XVI. cikk (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében – lehet határozottan tekinteni.

- [13] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [14] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (2) bekezdése – tartalmát érintően, e körben már kidolgozta a szülő-gyermek kapcsolattartási jog alkotmányos tartalmát [lásd: 3067/2021. (II. 24.) AB határozat], és a kapcsolattartás zavartalanságának a kérdéskörével is foglalkozott [lásd: 3351/2022. (VII. 25.) AB határozat, a továbbiakban: Abh.].
- [15] Az Alkotmánybíróság továbbá meghatározta az alkotmányjogi értelemben vett *contra legem*, és/vagy önkényes bírói döntés megállapításának eseteit is, amelyet dogmatikailag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált *fair* bírósági eljáráshoz való joggal kötött össze a következők szerint. Az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában foglaltak értelmében a bírói döntés akkor *contra legem* – és egyben *contra constitutionem* –, amennyiben: 1. az eljáró bíróság ítéletének indokolásában nem tartalmazott arra vonatkozó érvelést, hogy miért hagyta figyelmen kívül az adott jogkérdésre irányadó hatályos jogszabályi rendelkezéseket; 2. nem vette figyelembe az ügyre irányadó jogi normákat; 3. olyan bírósági gyakorlatra alapozva hozta meg döntését, amelynek alapjául szolgáló normát a jogalkotó már hatályon kívül helyezett. Összefoglalva: „A bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. [...] Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.” {Indokolás [23], [28]–[29]; lásd még: 23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28]; valamint 12/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [22]–[23]}
- [16] Az indítvány az Alkotmánybíróság fent ismertetett, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, XVI. cikk (2) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő gyakorlatához képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [17] Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illeti, az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Elvitel esetében a „gyermek átadása magába foglalja a gyermek személyén túl a gyermek ruházata és a kapcsolattartás során szükséges egyéb tárgyai (például állandó vagy eseti gyógyszerek, taneszközök, biztonságérzetet növelő alvójáték) átadásának a kötelezettségét is. Ennek elsődleges indoka, hogy a józan ésszel, de legfőképpen a gyermek legjobb érdekével bármilyen más értelmezés ellentétes lenne” (Abh., Indokolás [56]). A szükséges tárgyak köre esetről esetre eltérő lehet. Amint azt az Abh. általános jelleggel megállapította, azokat a tárgyakat kell a gyermek számára összekészíteni, „amelyekre a gyermeknek a kapcsolattartás ideje alatt szüksége lehet, és amelyekkel csak a gondozó szülő rendelkezik” (Indokolás [56]).
- [18] A vizsgált ügyben a bíróság a bizonyítékok alapján arra a következtetésre jutott, hogy a gyermek édesanyja azzal, hogy 7 napra elegendő váltóruhát biztosított az időszakos kapcsolattartás idejére, eleget tett annak a kötelezettségének, hogy a szükséges ruházatot átadja. Ezzel összefüggésben a törvényszék azt is értékelte, hogy az indítványozó nem tanúsított együttműködő, az adott helyzetben elvárható magatartást, mert nem várta meg, amíg az édesanyja a további váltóruhát pótolta volna, hanem idő előtt távozott. Az indítványozó rendelkezett a gyermek számára feltétlenül szükséges ruházattal, és a gyermekkel tudta tölteni az időszakos kapcsolattartásra meghatározott időintervallumot. A bíróság által megállapított – és az Alkotmánybíróság által nem felülvizsgálható – tényállás alapján tehát nem merült fel, hogy a váltóruha kérdése ebben a konkrét esetben bármilyen módon akadályozta vagy korlátozta volna a kapcsolattartást.
- [19] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra jutott, hogy jelen esetben az indítványozó magát a nemperes eljárásban hozott döntést, annak hátrányos voltát tekintette alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Önmagában azonban az, hogy az indítványozó a bírói döntést megalapozatlannak tartja, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő. Jelen ügyben is emlékeztetni szükséges arra, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jog-sérelem orvoslása eszközének”. Az Alkotmánybíróság „az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az

értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság nem látott rá módot vagy indokot, hogy e gyakorlatától jelen ügyben eltérjen.

- [20] Összefoglalva a fentieket: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet jelen ügyben az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés, XVI. cikk (2) bekezdés és XXVIII. cikk (1) bekezdés] összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [21] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának és az 52. § (1b) bekezdés e) pontjának, részben pedig befogadhatóság Abtv. 29. §-ába foglalt feltételeinek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. szeptember 26.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/489/2023.

